

Visions recíproques entre Catalunya i Espanya

Enquesta encarregada pel Departament de la Presidència

Juny de 2000

RPEEO 145 d

Registre Públic d'Enquestes i d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 25/1998, de 4 de febrer

10. ACTITUDS, DEMANDES I EXPECTATIVES ENVERS LA RELACIÓ CATALUNYA/ESPANYA

10. ACTITUDS, DEMANDES I EXPECTATIVES ENVERS LA RELACIÓ CATALUNYA/ESPANYA

A) ÀMBIT ESPANYA

Al llarg dels capítols anteriors s'han posat de manifest totes aquelles qüestions que incideixen negativament en la imatge de Catalunya en la resta d'Espanya, i que determinen actituds i posicions que contribueixen a l'allunyament i incomprensió entre ambdós territoris.

En aquest punt de l'informe exposem quina es l'actitud dels ciutadans davant un possible escenari de millora de les relacions, quines condicions s'haurien de donar perquè això fos possible, i fins a quin punt es considera factible i/o creïble arribar en relació amb aquest objectiu.

La recerca de solucions –la simple proposta- per millorar l'entesa i la relació entre Catalunya i la resta d'Espanya en la mesura que incorpora voluntat d'acostament modifica en bona mesura les actituds i en conseqüència contribueix a relativitzar la importància del “conflicte”.

En general, la **relació Catalunya/Espanya – Espanya/Catalunya es desitja millor** –molt pocs s'oposen- i **es considera millorable**.

El tarannà davant aquesta apel·lació és gairebé sempre positiu sobretot si contempla les relacions personals.

L'acceptació de les diferències, la reinterpretació de les causes i l'evidència del desconeixement són especialment simptomàtics pel que fa al procés de canvi actitudinal que genera un escenari de millora de relacions.

"...aquí en Aragón tenemos la típica rivalidad fronteriza, como tienen los andaluces con los extremeños..."

"En el fondo es una tontería, pero es algo muy español, en el fondo nos gusta la marchilla"

"Esto es lo que a mí me han hecho ver que los catalanes son mala gente, por lo que sea..."

"...yo me pregunto, porque yo que no conozco catalanes me caen mal, y tu, que si conoces te caen bien..."

- De forma general es demanda una millora de la relació existent entre territoris fent-se palesa la voluntat d'aproximació i el desig d'una bona harmonia entre catalans i espanyols.

"...a nadie le gusta llevarse mal con otra comunidad..."

Alguns, tot i que desitjen una millora de la relació, consideren que aquest acostament de les parts no és fàcilment assolible.

"...yo no lo veo fácil, la aproximación sería ideal..."

De forma puntual, en una línia més escèptica, es considera també que l'entesa és una qüestió de temps, o simplement no es percep factible i es considera prou satisfactori el fet de que no empitjori.

“...es cuestión de tiempo, diez años...”

“...no lo veo factible ese acercamiento, con que se mantenga como está y no vaya a más...”

Predisposició d'anar a Catalunya

- Al llarg de les diferents reunions, amb l'objectiu de profunditzar en les actituds (prevenció o permeabilitat) en relació a Catalunya/Espanya i catalans/espanyols es va plantejar la possibilitat de visitar o viure en la comunitat oposada, per tal de mesurar la intensitat dels frens i resistències existents, i el grau de predisposició a aproximar-se a nivell personal, fins i tot, físicament.

Una part de les persones que han participat en l'estudi **coneixen en major o menor grau Catalunya**, ja sigui perquè tenen família que hi viu, ja perquè han vingut de vacances, o bé perquè hi han treballat en algun moment de la seva vida.

En general, la possibilitat de visitar i conèixer Catalunya com turistes és ben rebuda per part de la majoria, però deixant molt clar que aquest interès és equivalent al que tenen per altres possibles destins turístics dins el territori espanyol.

“...me parece igual que si me voy a Andalucía...”

En relació al fet **d'anar-hi a viure**, s'observa una major predisposició entre els individus més joves –que inclús es plantegen com una possibilitat -. En canvi entre els individus de mitjana edat aquest fet causa més rebuig ja que pensen en les dificultats d'adaptació dels seus fills. Per altra banda, la majoria dels individus del segment d'edat més alta es manifesten en contra de canviar el seu lloc de residència, si bé accepten la idea d'anar-hi de vacances.

En línies generals, aquestes reaccions, segons segments, són lògiques, i varien en la mesura que canvia l'entorn familiar dels individus.

⇒ Més concretament, els joves majoritàriament es mostren a favor de conèixer o anar a treballar a Catalunya si fos necessari, ja que anteposen els seus interessos personals a l'hora de canviar de residència.

“...Por cuestiones de trabajo me lo pensaría pero seguramente iría...”

Tot i que en casos puntuals apareixen actituds en contra d'anar a viure o a treballar a Catalunya, per que no genera cap atractiu especial, o perquè la seva percepció actua clarament com un fre.

“...Yo no iría para nada...”

“...Con lo que tengo aquí es suficiente, antes me voy a vivir a Irlanda...”

“...No viviría a gusto...”

⇒ En el segment d'edat mitjana i gran, s'explicita una nul·la o baixa predisposició a anar a viure a Catalunya. Les raons formals que s'addueixen per justificar aquesta postura són en primer lloc les dificultats d'adaptació –normalment es correspon aquest motiu amb la negació del canvi de residència -, en segon lloc la llengua, i per últim la percepció poc confortable i acollidora de Catalunya i els catalans.

“...Preferiría otros destinos y todo por la lengua...”

“...Todo el mundo habla catalán y me han dicho que si saben que eres andaluza mucho peor, los andaluces estamos mal mirados en Catalunya...”

De forma puntual però, també dins d'aquest segment apareixen persones amb predisposició d'anar a viure a Catalunya.

“...Yo, si que iría a vivir...”

“...Si, y si viviera allí la defendería igual que defiende a Valencia, si tuviera más intereses allí.”

⇒ En el segment de més edat, predomina la predisposició a anar de vacances i fer visites puntuals a Catalunya, però no pas d'anar a viure-hi, malgrat que si s'ho plantejarien si tinguessin una altre edat.

“...A Gerona, a Roses, a Llança, me gusta el paisaje para ir de vacaciones...”

“...Por cuestión económica y si fuese más joven, puede que si...”

- En tots els segments d'edat existeix la percepció de que Catalunya, en general, i Barcelona, en particular, són destins atractius per fer turisme i anar de vacances, principalment per la seva orientació turística i costera.

“...Tiene unas playas muy bonitas...”

- A nivell espontani, es **compara com a destí Barcelona ciutat amb la resta de Catalunya** que es percep com un bloc.

La majoria de comentaris recollits fan relació a la ciutat de Barcelona. En comparació són molts més els comentaris positius, ja que és una ciutat que en general agrada, mentre que els comentaris negatius fan referència a trets característics de totes les ciutats com la saturació o el fet de que la vida va molt més depressa.

“...En Barcelona, todo va muy deprisa, como si estuviéramos en Nueva York...”

“...Nunca iría a Barcelona porque es una ciudad muy saturada, mucha gente, mucho ruido, mucho tráfico...”

Els aspectes positius de Barcelona fan principalment referència a la percepció de ciutat cultural, a la organització urbanística.

“...A mí me gusta Barcelona como ciudad cultural, hay sitios que están muy bien...”

“...Barcelona es una ciudad que me gusta mucho, está muy bien estructurada urbanísticamente, muy bien planificada, no me importaría vivir en Barcelona...”

La resta de Catalunya, excepte alguna ciutat o poble turístic en particular, es percep, fruit del desconeixement, com una àrea molt homogènia, diferenciant en tot cas entre la Catalunya rural i les principals ciutats.

“...los payeses no tienen nada de cultura, esos si que te miran mal si vas con el coche de Madrid. En Tarragona en cambio la gente si que tiene cultura...”

- **El motius que es destaquen a favor** de desplaçar-se a viure a Catalunya són la percepció d'una millor situació econòmica, el major ventall d'oportunitats laborals i la visió positiva d'algunes de les persones que hi han estat.

“...Por cuestión económica puede que si...”

“...Hay más salidas en Catalunya que en Aragón...”

“...Es atractiva por el tema de la oferta, hay muchas empresas multinacionales para formarse...”

- Els principals **factors que generen actituds en contra** d'anar a viure a Catalunya son, com hem vist abans, la llengua, la dificultat d'adaptació dels nens en edat escolar o bé els joves que han de cursar estudis universitaris, i la imatge existent de rebuig dels espanyols a Catalunya.

"...Por los hijos porque ojo con la universidad, está en catalán..."

Aquest tema ja ha estat tractat en profunditat en apartats anteriors, només esmentarem que la **llengua** és el factor que destaca més.

"...Por el trato que he tenido con los catalanes los respeto y tambien su dialecto, he llegado a entender con el tiempo de que es una cultura suya, pero cuando llego allí me siento en un país extranjero..."

A gran distancia de la llengua apareix la percepció de **rebuig social** per part dels catalans, que es concreta en un tracte discriminatori dels espanyols, i fins i tot de i forma puntual es percep que als estrangers se'ls dona un millor tracte que als espanyols.

"...Si pasas por extranjero te tratan mejor..."

"...Cuando he ido allí me he sentido totalmente marginado por no ser catalán..."

"...Se me hizo muy duro el año, ... recién casado, mi mujer se quedaba en casa y los vecinos ... no se comunicaban conmigo ni con mi mujer ... cada semana le tocaba a uno fregar la escalera y nos dejaron un papel escrito debajo de la puerta, esa es toda la relación que tuvimos con los vecinos durante un año..."

- A les reunions realitzades a València, La Corunya, Sevilla i Saragossa, apareix de forma espontània la **comparació entre les ciutats de Barcelona i Madrid.**

En general Barcelona es preferida davant l'alternativa d'una o altra, cas de plantejar-se un canvi de residència.

"...Yo creo que es mejor Barcelona que Madrid, será porque he vivido allí, pero yo creo que si que es acogedora..."

"...Mas que en Madrid, me gusta mas la ciudad de Barcelona que Madrid, es mucho mas asequible para moverte, más sencilla..."

En els pocs casos que es decanten per Madrid, la principal justificació és el tema de la llengua.

"...Por el idioma y porque me caen bien..."

10.1. FÓRMULES D'INTEGRACIÓ

- Per tal d'assolir l'objectiu desitjat de millora de la relació actual, són molt diversos els suggeriments d'actuació, demandes i condicions de tot tipus que plantegen els ciutadans participants en l'estudi.

A continuació exposarem a tret d'il·lustració algunes de les fórmules d'integració proposades independentment del grau de coincidència i freqüència dins dels diferents grups de discussió.

ÀMBTIS D'ACTUACIÓ

En general

- De forma general es demanda una **flexibilització de les postures**. En ocasions només es considera necessari que Catalunya sigui més flexible envers la resta, i en altres casos es demanda modificar l'actitud i cedir a ambdues parts.

"...Tenemos que ser más flexibles si queremos llegar a un punto en común..."

Quan es considera que són els catalans els que s'autoexclouen i se senten diferents a la resta, s'entén que la tasca d'apropament els hi correspon a ells.

"...Son ellos mismos los que se están excluyendo, por tanto el acercamiento tendrá que venir de su parte..."

En altres casos, es considera necessari que les dues parts adoptin **una postura més tolerant** i s'eliminïn els perjudicis mutus.

"...Lo que debería desaparecer de todos lados es la intolerancia ... eso es lo que hace que choque una gente con otra..."

"...Quitar un montón de prejuicios de en medio y ellos también..."

D'alguna manera es considera que contribuiria de forma determinant a millorar la relació/adopció per part dels catalans d'una actitud menys prepotent, i un tarannà més obert i "humil".

"...si en lugar de prepotencia, nos lo explican de otra forma, que nos llegara de otra forma porque podemos sacar las cosas buenas que ellos tienen ... que a lo mejor ellos piensan que nosotros no tenemos nada que enseñales a ellos, que llegaran de una forma llana, sin prepotencia..."

"...Deberían tener una actitud distinta, más abiertos, olvidarse de este complejo de superioridad–inferioridad, ser un poco más sencillos, más normales con el resto de España, sería la locura y no cuesta dinero..."

Àmbit lingüístic

- Com hem vist, la llengua és el factor de diferenciació més evident entre Catalunya i Espanya, i en paral·lel d'alguns dels antagonismes que susciten polèmiques més enceses.

Són poques les propostes en relació a aquest tema, ja que en la majoria de casos es considera com un fet respecte al qual no s'hi pot fer res.

De tota manera per tal de “suavitzar” les relacions, es plantegen dos peticions molt concretes pel que fa a la utilització del català.

- Utilització del castellà en presència d'espanyols
- Que el català no sigui l'única llengua a l'escola pública

“...Que el que entienda las dos lenguas que hable en la otra, en la que entienden todos...”

“...que fuera una opción para que no incordiarán, que no fuera una imposición...”

Només en un cas concret, apareix la postura radical d'eliminar la llengua catalana però la resta del grup es mostra en contra i la proposta queda diluïda.

"...Yo la lengua la descartaba, no hace falta el catalán si son españoles..."

"...Yo no prohibiría nada, sólo hace falta educación..."

Àmbit econòmic

- Com s'ha esmentat anteriorment, les diferències percebudes en aquest àmbit són generadores de conflicte, per tant es percep que l'equiparació del nivell econòmic de les diferents CCAA, així com de les oportunitats ajudaria a millorar l'entesa.

"...La igualdad entre comunidades sería una de las formas de cambiar esta imagen..."

Per anivellar econòmicament el país, es demanda l'ajuda de Catalunya, donat que la seva situació actual es la que desitgen aconseguir a la resta de Comunitats Autònomes.

"...Catalunya debería bajarse un poco del burro del orgullo y cooperar un poco más para llevar arriba el país..."

Àmbit polític

- Tota vegada que es considera als polítics com un dels col·lectius que més han contribuït a l'actual estat de coses i a crear els problemes de relació han de ser també ells els responsables d'arreglar l'ho.

“...Los políticos son los primeros que tendrían que sentarse a dialogar...”

“...Los que han de comenzar el cambio son los políticos...”

En particular, es considera que el Govern català hauria d'afluixar en les seves reivindicacions.

“...Los Gobiernos catalanes deben ceder en sus reivindicaciones...”

A nivell personal

- Dins d'aquest nivell, destaca la percepció de que donat el gran desconeixement entre els ciutadans ambdós territoris, aquests es jutgen a partir dels **tòpics**, i per tant es planteja la necessitat d'una important tasca d'informació i de configuració de la imatge real.

“...se debería acabar con los tópicos...”

“...Chocamos por cuestión de tópicos, si los andaluces conociéramos mejor a los catalanes y viceversa no tendría que haber enfrentamiento...”

- Per altre part es proposa fomentar el coneixement i intercanvis entre les dues parts.

“...Porque tenemos mucho que aprender mutuamente...”

“...Mayor comunicación, conocernos todos mejor...”

Per potenciar aquest coneixement mutu, es planteja en alguns grups realitzats a Madrid la possibilitat de fomentar els **intercanvis culturals**, com vehicle de coneixement i aproximació.

“...Unas jornadas de Hermandad culturales...”

“...la única y mejor manera de hacerlo es con la gente joven, con las nuevas generaciones que absorben más, ellos ya educarán a los mayores...”

“...un intercambio cultural entre CCAA y con presencia de personalidades políticas...”

QÜESTIONS REQUERIDES ALS CATALANS PER FER POSSIBLE L'INTEGRACIÓ

- Concretament es demanda al conjunt de catalans una **major identificació i preocupació per la resta de l'Estat**.

Aquesta **identificació** suposa que els catalans han d'aproximar-se a la resta del país, compartir més les coses i sentir-se que pertanyen a un tot que es Espanya.

"...Ser conscientes que forman parte de un país, que no van por libre..."

"...Se deben identificar más con España..."

La **preocupació** per la resta de l'Estat projectaria una voluntat d'integració dels catalans i l'acceptació del país com una unitat.

"...Podrían ser un poco más integradores..."

"... Compartir más, ... dar la sensación de que piensan que estamos metidos en una misma historia..."

"...Apoyar a España, ellos son más fuertes..."

- En conseqüència, molt sovint es considera que un pas previ per acostar Catalunya a Espanya és la **millora de l'actual imatge de Catalunya**.

ACCIONS ESPECÍFIQUES DELS ESPANYOLS

- En les diferents reunions elaborades per aquest estudi, es va preguntar expressament que estarien disposats a fer els propis participants per tal de millorar l'actual relació entre Espanya i Catalunya.

L'actuació que més freqüentment estan disposats a fer els espanyols és la de visitar Catalunya amb mentalitat oberta i sense prejudicis, qüestió davant el que es van mostrar en general favorables.

"...Podríamos empezar por visitar Catalunya y quitar un monton de prejuicios de en medio..."

"...Estariamos dispuestos a ir de vacaciones y estar tranquilo, con la mente en blanco, diciendo no me voy a exaltar y si me contestan en catalan les voy a decir que no lo entiendo..."

- També, es va fer referència molt sovint a que els espanyols haurien de fer un esforç i canviar la seva opinió i actitud en relació als catalans.

"...Hay que reconocer que nosotros tenemos hacia ellos una actitud negativa..."

"...Yo reconozco que tengo una actitud negativa y sin embargo no conozco ningun catalán..."

"...No deberíamos encasillar a los catalanes, no todos siguen el mismo perfil..."

B) ÀMBIT CATALUNYA

En general

- Respecte a la relació establerta entre Catalunya i Espanya, **es perceben diferències** al mateix temps que moltes similituds. La relació actual es considera millorable, però **no es considera que existeixi un conflicte important** entre les parts.

“...Conflicte sona a fantasma, jo no el veig...”

Aquesta mala relació, s'associa principalment a l'àmbit polític, i al desconeixement de les persones entre si.

“...Muchos políticos viven de ellos...”

“...El problema es que actualment es fa molta demagogia i s'aprofiten de la gent que no es coneix...”

Per part del segment d'ascendència no catalana i d'edat més alta, es considera que **actualment les distàncies es van reduint** i perceben que **entre els joves es produeixen molts menys enfrontaments** ja que aquests viatgen, es comuniquen i es coneixen en major grau. Per tant preveuen que **amb el pas del temps la relació actual millorarà** i l'entesa de les dues parts serà cada vegada major.

"...els joves pugen d'un altre manera, no són com nosaltres..."

"...mi hija no tiene la misma opinión que yo, ella viaja mucho y los conocen bien..."

"..Si la joventut continua com ara i pugen com estan pujant, tant aquí com a fora, les distàncies es van reduint, no són les d'abans, això propicia més contacte entre els uns i els altres, i aquesta harmonia s'anirà produint de mica en mica..."

Voluntat de millora de l'entesa

- De forma general, en la relació actual entre Catalunya i Espanya, es percep una **falta de harmonia**, però a l'hora **es desitja un major entesa** entre ambdós territoris, qüestió que per altra banda es considera factible.

"...Germanor, conèixer els altres..."

"...No viure en tensió..."

- En general, inclús entre les persones no nascudes a Catalunya, es considera que actualment a nivell de la gent de carrer hi ha harmonia en la relació entre catalans i espanyols.

"...La época de peleas ya pasó..."

Si bé, en general es desitja que es millori la imatge dels catalans a Espanya i augmenti el nivell d'harmonia i comprensió.

"...muchas regiones viven de espaldas las unas a las otras, pensando en tópicos que impiden un mayor conocimiento..."

La imatge de Catalunya a Espanya

- En general, està molt extesa la preocupació, que s'accentua en el segment d'ascendència catalana, en relació a la opinió que tenen a Espanya sobre Catalunya.

Es considera que Catalunya té una imatge negativa a Espanya, i que aquesta imatge es deu principalment a les campanyes del mitjans de comunicació i a l'actuació dels polítics.

"...Els mitjans de comunicació influeixen molt en la imatge que estem donant..."

"...Jo crec que Jordi Pujol, no ha ajudat gaire a que es tingui una bona imatge de nosaltres fora de Catalunya, sinó més aviat al contrari..."

Aquesta imatge negativa es creu que és en gran part responsable de la mala qualitat de la relació actual i es considera necessari un redreçament de una imatge que reflecteixi la realitat per tal d'afavorir el procés de millora de les relacions.

"...S'hauria de canviar l'actual imatge negativa que es té dels catalans..."

"...Aquesta imatge dels catalans que hem venut fins ara, com lo de que ens ho volem quedar tot, ha fet molt de mal..."

- Els no nascuts a Catalunya imputen la responsabilitat de la imatge negativa de Catalunya a l'àmbit polític i molt concretament al nacionalisme.

“...En Madrid se opina fatal...”

“...La política de CIU de los últimos 20 años es la que ha conseguido, no la ruptura porque la gente es más inteligente que los políticos, pero si ese malestar...”

Tot i que com objecció s'esgrimeix el fet de que en general no hi ha la voluntat per part d'Espanya d'entendre els catalans i acceptar les seves diferències.

“...Que segueixen amb les seves idees, i en sus trece i d'aquí no surten...”

Predisposició de visitar / viure a Espanya

- Pràcticament tots els components de la mostra han estat en alguna ocasió en algun lloc d'Espanya, ja sigui per motius laborals, familiars o senzillament per oci o vacances, fins i tot alguns dels participants expliciten tenir amics espanyols.

Per part del catalans, la majoria de les experiències viscudes a Espanya han sigut positives, no es manifesten especials problemes pel fet de ser catalans. Els participants en el present estudi, en general s'han trobat a gust i els hi ha agradat visitar Espanya.

*“...Yo me he sentido bien en todos sitios. En Madrid por ser catalana no me han rechazado”
“...Lo important es que t'hagis sentit bé i et sents d'allà i acabes parlant com ells...”*

Malgrat no haver tingut problemes es detecta la freqüent aparició del comentari graciós o de la brometa fàcil respecte els catalans en el moment en que desvelen la seva procedència. En algunes ocasions s'interpreta que aquests comentaris es fan amb mala intenció, si bé en general s'atribueixen als tòpics existents sobre els catalans i no es percep que aquest fet impliqui mala fe ni rebuig en relació als catalans.

*“...Vaig a buscar bolets a Aragó o Navarra i em diuen, coño los catalanes hasta aquí vienen a quitarnos los bolets...”
“...Fan broma però després diuen, sois los mejores...”*

De forma puntual apareixen experiències negatives que s'atribueixen a reductes tancats i que deriven de la imatge construïda de Catalunya al llarg del temps, i dels sentiments de “rencor” i greuge fomentats des de determinats sectors.

“...Màlaga, estàvem assentats a terra i ens van dir què fèiem si era una nova moda i li vam dir que teníem calor i que hi havia ombra. Ens va preguntar d'on érem i li vaig dir que de Barcelona, menys donar-me una patada va fer de tot. No m'havien insultat en la meua vida com va fer aquell home, que si érem uns lladres, que si els hi havíem robat tot, m'ho va dir tot en un moment...”

- En relació a la predisposició d'anar a viure a Espanya davant la possibilitat o necessitat de fer-ho, s'observen postures diferents segons les edats, tot i que en general aquesta possibilitat es contempla factible i amb normalitat.

Dins dels segments d'edat fins a 45 anys, a banda de que alguns dels participants ja han viscut a Espanya, majoritàriament s'accepta la possibilitat d'anar-hi a viure a Espanya, tot hi que manifesten que es troben a gust a Catalunya. En un nombre considerable de casos apareix espontàniament la idea d'anar a viure una temporada i després tornar a Catalunya.

“...Yo si encontrara trabajo, sí que me iría, no definitivamente pero sí unos años...”

“...A mi m'agradaria viure en un altre puesto...”

“...Me da lo mismo irme a vivir a Manresa que a cualquier otro sitio de España...”

Pel segment d'edat més alt, l'edat és una barrera, i no marxarien per gust sinó que ho farien per necessitat o bé per obligació.

“...Me costaría muchísimo irme...”

“...Una temporada si no quedés més remei, però voldria tornar...”

“...Potser als 25 anys si, però ara tan gran no...”

- De forma general, preocupa la visió i el concepte que tenen els espanyols del catalans, a partir de la imatge negativa existent. Aquesta percepció determina en ocasions que es tingui molt sovint por a dir el lloc de procedència.

“...A vegades te'n vas a Madrid, València o Andalusia i penses: no sé si dir que soc català perquè igual em peguen per la imatge que s'ha venut de nosaltres...”

En sentit contrari també es destaca la sorpresa d'alguns espanyols després de conèixer/descobrir a un català que no respon a l'estereotip existent, el que determina una modificació de la imatge percebuda.

“...A veces vas a fuera y te dicen: Pues que enrollado que eres, si no pareces Catalán...”

“...Si després parles amb algú et diuen: ¿Eres catalan, no? Ostres pues sois majos en el fondo ... es que nos han vendido una historia vuestra que es increíble...”

D'altre banda, un bon nombre de participants a les reunions reconeix que la imatge que tenien dels espanyols ha canviat i millorat quan han tingut ocasió d'entrar en contacte amb ells.

“...Yo tenía la idea de que los madrileños eran antipáticos y cuando estuve allí vi que era gente muy maja, como gente de pueblo. Se ve gente muy campechana...”

10.1.(b) FÓRMULES D'INTEGRACIÓ

Comunicació

- Amb la intenció de millorar l'actual situació i assolir un major grau d'entesa entre ambdós territoris es proposen diferents fórmules.

A continuació exposarem algunes de les proposades amb caràcter il·lustratiu sense ponderar el pes relatiu de cada una d'elles.

Com hem esmentat en capítols anteriors, es considera que els **mitjans de comunicació**, especialment els estatals difonen informacions que no contribueixen –sinó tot el contrari- a crear una bona imatge de Catalunya.

“...Els mitjans de comunicació espanyols no ens tracten bé...”

Per tal de millorar el clima i afavorir la relació es demanda la col·laboració del mitjans de comunicació, tant per donar a conèixer la situació real de Catalunya –informacions objectives- com per explicar a la resta d'Espanya les coses com són –opinions ben intencionades -.

“...Els mitjans de comunicació han de dir la veritat, mostrar la realitat, una d'aquestes realitats és que no ens volem quedar tot i que aquí, quan anem pel carrer no peguem amb paraigües a la gent que no parla català...”

En algun cas es suggereix la possibilitat de realitzar campanyes de promoció turística que fomentin tant el coneixement de la regió com de les persones que hi viuen.

“...Habría que hacer campañas de publicidad de esas tipo: Venga Ud. a Murcia o a La Rioja y te sacan imágenes...”

Àmbit lingüístic

- Aquest àmbit es reconeix com un dels més sensibles, però en el terreny de les actuacions no es posa un èmfasi especial, ja que la llengua es quelcom considerat propi i irrenunciable i, per tant, no promou l'emergència d'idees que contribueixin per aquesta via a suavitzar la relació actual.

En general, es considera que les persones que vinguin a Catalunya han de intentar integrar-se en la societat i s'han de adaptar al tret diferenciador de la llengua.

"...Si tu has de venir a Catalunya i aprendre català pues bueno, ja procuraré jo intentar integrar-me, has d'adaptar-te, això no és renunciar a tu mateix, es créixer..."

A l'hora existeix la creença de que tota vegada que Catalunya té una imatge de intolerància pel que fa al tema de la llengua, és necessari comunicar i fer entendre que tots aquells que vinguin a Catalunya i parlin en castellà no tindran cap problema per comunicar-se i entendre's amb la gent.

"...Hem de fer entendre i demostrar que si ve una persona de fora de Catalunya i demana qualsevol cosa en castellà, se l'atendrà i se li parlarà en castellà..."

- Entre els no nascuts a Catalunya s'especula amb la possibilitat de que a totes les escoles de l'Estat hi podria haver una assignatura de caràcter voluntari que fos un dels 3 idiomes (Euskera, Català o Gallec) que es parlen a Espanya a més del castellà, per tal que els joves poguessin aprendre la llengua i després viatjar a les Comunitats corresponents. S'entén que d'aquesta forma s'augmentaria el coneixement i el respecte entre les diferents comunitats.

"...Debería haber una asignatura voluntaria optativa en las escuelas que fuera uno de los tres idiomas que hay en España además del castellano, y que los chicos lo aprendieran y que viajaran a las regiones para conocerlas in situ..."

Àmbit econòmic

- Aquest àmbit es percep com potenciador i multiplicador de les diferències entre espanyols i catalans, donada la desinformació i/o mala informació existent entre els espanyols sobre aquests temes.

Per tant, per tal de millorar la relació actual, es considera necessari explicar correctament tot el relatiu a les aportacions de Catalunya i el finançament, tota vegada que es creu que gran part de la incomprensió dels espanyols vers Catalunya té la seva base en una informació esbiaixada o deficient en relació al tema.

“...Fer entendre la financiació...”

“...Explicar bé el tema de la financiació...”

Àmbit polític

- L'àmbit polític és un dels que genera més controvèrsia, ja que s'entén que la majoria dels conflictes tenen el seu origen en la política i els polítics.

“...És un tema de polítics...”

És coincident la creença que els polítics haurien de ser els primers en treballar per assolir uns millors nivells d'harmonia, raó per la que es requereix la col·laboració real dels polítics tot i que en ocasions es considera que semblen interessats en mantenir les diferències.

“...A nivell polític hi ha persones a qui interessa que no ens coneixem, que no ens entenguem bé els uns als altres. Interessa a nivell polític, als centristes...”

“...Todos los políticos, tanto catalanes como españoles, deberían trabajar esa armonía...”

“...Deberían eliminar esas apariencias de que los intereses de unos siempre van en contra de los intereses de otros...”

Àmbit relacions personals

- En les reunions realitzades es va sol·licitar als assistents quines serien les accions que estarien disposats a emprendre a nivell individual per tal de millorar la relació entre catalans i espanyols.

En aquest sentit, i principalment per part del segment d'ascendència catalana, es contempla la necessitat de que cada una de les parts aprofundeixi en el coneixement de l'altre. D'aquesta manera un superior coneixement i una comunicació més fluida, contribuiria decididament a millorar la comprensió i relació.

“...Intentar conèixer-nos millor i entendre'ns...”

El segment d'ascendència no catalana, destaca sobretot –en línia amb el pensament majoritari dels espanyols- la necessitat de flexibilitzar les postures intentant per les dues parts adoptar una actitud més tolerant.

“...Tenir millor considerats els castellans i que ells ens tinguin millor considerats a nosaltres...”

“...L'ideal seria que tots siguessim més tolerants i que cada un pogués ser com és dintre de la mateixa família, perquè en una família tots els membres no son iguals, però poden conviure...”

Entre els no nascuts a Catalunya s'esmenta que viatjar es una bona forma d'aproximació i de coneixement i es considera que si els catalans i espanyols viatgessin al territori dels altres la relació actual milloria considerablement.

“...Yo recomiendo que tanto los de fuera como los de aquí viajen, se conozcan y hablen, y se derribarán muchos topicos y estereotipos...”

“...si los catalanes acérrimos que no ven más allá de lo que tienen viajaran por España se enamorarían de ella y cambiarían las cosas...”

- Paral·lelament apareix la **demanda de respecte mutu** pel que fa a trets diferenciadors com poden ser la cultura o la personalitat.

“...Comprensió envers la nostra cultura...”

“...Que ens respectessin la nostra personalitat...”

“...Una mica més de respecte cap a Espanya i ells cap a nosaltres i mirar d’arreglar-ho...”

També per part dels no nascuts a Catalunya es fa èmfasi en el necessari respecte a les persones i a la seva cultura, en referència directe a l’actitud dels catalans respecte als espanyols d’altres territoris.

“...Saber valorar y respetar lo que les gusta a los demás, su cultura...”

“...no despreciarla, no reirse de ella...”

Predisposició i línies d'actuació

- Tot i que des de les posicions més radicalitzades –minoritàries- s'entén que els catalans no han de portar a terme cap actuació, sinó tot el contrari, en general l'actitud és totalment constructiva i de predisposició a trobar vehicles d'aproximació. Entre altres qüestions es suggereix comunicar la cultura catalana sense imposar-la, intentar posar-se en la pell del altres, analitzar la imatge que s'està projectant des de Catalunya o exportar cultura a la resta d'Espanya.

“...Posar-te una mica en com viu aquella persona i quina imatge li estàs donant...”

“...Intentar exportar la nostra cultura a Madrid, les classes de català tenen molt d'èxit com aquí les de flamenco i ens és completament aliè...”

“...comunicar la cultura sense imposar-la...”

10.2. EL MODEL AUTONÒMIC

A la totalitat de les reunions realitzades es va plantejar de forma expressa als participants el tema de l'actual model autonòmic amb l'objectiu de motivar un debat sobre els beneficis i problemes percebuts derivats d'aquest model i conèixer les possibles alternatives respecte del model actual.

Així mateix, per tal d'aprofundir en aquesta qüestió es va suggerir als participants que valoressin possibles modificacions de l'actual model autonòmic tant plantejant la reducció del grau d'autonomia de les diferents comunitats com l'extrem contrari que suposaria la creació d'un Estat Federal.

A més a més, de les opinions sobre 'aquests temes suggerits, cal assenyalar que en el present capítol també es recullen les opinions i apreciacions realitzades espontàniament per part dels participants durant el transcurs de les reunions sobre l'actual model autonòmic.

A) ÀMBIT ESPANYA

En general es detecta un gran **desconeixement**, especialment accentuat al segment de joves, en relació al funcionament del model autonòmic actual.

Malgrat aquest desconeixement, s'observa un **descontent general** respecte del funcionament de l'actual model autonòmic, si bé les causes d'aquest descontent són diverses i diferents segons els grups.

“...la ruina de España ha sido la creación de las autonomías...”

Especialment crítics respecte del model autonòmic es manifesten els individus més grans que afirmen que el sistema d'autonomies és l'origen de molts problemes i ha fomentat les diferències econòmiques entre les diferents CCAA.

Com a **principals crítiques** envers l'actual model s'assenyala que és un model que:

- Accentua les diferències entre CCAA

- Afavoreix a unes comunitats i perjudica a unes altres: concretament es menciona que beneficia a Catalunya en comparació a la resta de comunitats

“...con el modelo actual Catalunya sale favorecida...”

- Comporta molta burocràcia i multiplicació de les despeses de gestió.

“...estamos manteniendo 18 gobiernos y 18 parlamentos, esto es horroroso...”

“...no me gusta, es crear puestos de trabajo y gastos a todo en general...”

- Davant d'aquest descontent generalitzat envers el model actual, la major part dels participants es decanta per assenyalar que lo més adient seria un **model homogeni**. Es considera que un model homogeni **disminuiria les diferències** actuals i **afavoriria la igualtat** econòmica entre totes les Comunitats Autònomes.

“...para todas lo mismo...”

“...todas las comunidades deberían estar igual a nivel económico...”

“...no tiene sentido hoy en dia perpetuar diferencias entre regiones que provienen desde los Reyes Católicos...”

Per assolir aquest model homogeni els participants proposen **dos possibles camins**:

- Augment de l'autonomia de totes les comunitats autònomes

Aquesta postura demanda **equiparar la resta comunitats a la situació actual de Catalunya**, és a dir, que de forma progressiva les altres comunitats vagin adquirint les competències amb les que compta actualment Catalunya.

"...el modelo actual debería modificarse, hay comunidades como Catalunya que tienen un montón de competencias y otros que no tienen, habría que dárselo al resto..."

"...el Gobierno Central lo que tiene que hacer es conceder a todas las comunidades por igual lo que pide Pujol..."

"..como lo tiene Catalunya pues todas las autonomías igual..."

Es detecta que els partidaris de l'augment del grau d'autonomia de totes les comunitats autònomes al mateix nivell són favorables a la **descentralització de l'Estat**.

En aquest cas, **Catalunya es percep com la CCAA a imitar**, donat que es considera que la resta d'autonomies amb les mateixes condicions i transferències que Catalunya té actualment assoliran el mateix nivell de desenvolupament i benestar econòmic.

“...todas igual que Catalunya, mismas competencias...”

“...no puedes decirle a una persona, tú por ser catalan tienes más privilegios que yo que soy de Teruel...”

Cal assenyalar que alguns individus estableixen una relació directa entre les **transferències** cedides a una comunitat i el seu **desenvolupament econòmic** i per tant demanden la cessió d'aquestes.

“...si todas las Comunidades Autónomas tuvieran las mismas competencias, se desarrollarían por igual, estarían en igualdad de condiciones...”

“...todas las comunidades deberían estar igual a nivel económico...”

Per altra banda, alguns dels participants partidaris un model homogeni on totes les comunitats gaudeixin de les mateixes competències que Catalunya, consideren que abans és millor aconseguir la igualació de la situació econòmica de totes les comunitats.

“...primero hay que poner toda España al mismo nivel, antes de pensar en más autonomía...”

- Disminució de l'autonomia de Catalunya

Aquesta postura demanda **igualar a la baixa** les competències transferides a les diferents Comunitats Autònomes. Concretament, es proposa **igualar Catalunya a la resta de comunitats**, ja que es considera que la resta de comunitats no poden posar-se a l'alçada de Catalunya.

Amb aquesta proposta es detecta que pretenen **eliminar les diferències** i ,per altra banda, expressen implícitament que les **competències no són necessàries** ja que es considera que només provoquen una **duplictat de les despeses**.

“...si necesitan más dinero para mantener cosas que otras comunidades no tienen que renuncien hasta que todos estén igual...”

“...hay comunidades autónomas que por desgracia no están capacitadas para asumir todo lo que se ha dado a Catalunya...”

“...adecuación al ritmo de crecimiento del resto...”

Aquest segment està a **favor de la centralització de l'Estat**.

- Respecte al suggeriment de l'**Estat Federal**, s'observa una **tendència general en contra**. En molts casos es detecta que el terme federalisme s'associa amb el nacionalisme, l'independentisme i el separatisme català i aquest fet incrementa el rebuig.

El federalisme es percep com un **primer pas cap a l'independentisme**, ja sigui sols de Catalunya, o bé de cada una de les comunitats per separat, fet que fomentaria el distanciament de les CCAA.

"...sería como vivir en un país mas pequeño, el resto serian como extranjeros..."

Cal assenyalar que des d'un primer moment els espanyols asseguren que Catalunya està a favor del federalisme, i que serà la primera comunitat que compti amb aquest model si s'arriba a aquesta possibilitat.

"...los pioneros serán los catalanes..."

"...es el modelo deseado por Catalunya, quieren más competencias..."

En casos puntuals s'observa que les idees nacionalistes, separatistes i federalistes, s'associen directament amb el poble català i es perceben com a desitjats per part dels catalans.

L'associació d'aquestes conceptes provoca una **por envers al federalisme**, donat que es considera imprescindible, per mantenir l'actual benestar del país, la aportació econòmica catalana a les arques de l'Estat.

"...España necesita a Cataluña, si se independizaran el dinero que aporta y se reparte se lo quedarían ellos..."

"...si se van a independizar ellos, el dinero no te lo van a dar..."

▪ **Arguments en contra:**

Els **principals** arguments en contra del federalisme són:

- Accentua les diferències econòmiques entre les comunitats
- Divideix el territori i per tant disminueix la força del país.

"...si somos pocos tenemos que estar unidos, si nos separamos vamos mal..."

"...son muchas Españas pequeñas en lugar de una grande..."

- Va en contra de la tendència actual d'unió europea

"..sería poner barreras en lugar de quitarlas..."

- Augmenta les despeses.

Amb l'aplicació d'aquest model, predomina la opinió de que només es **beneficiarien les comunitats** que posseeixen més recursos.

Molts dels participants contraris al federalisme perceben que aquest suposa l'**autofinanciació** i l'**autoabastament** de cada una de les comunitats, al mateix temps que l'**eliminació** de tot tipus de **subvencions**, ja siguin del Govern o de la Unió Europea. Davant d'aquesta percepció consideren que només les comunitats més riques podrien suportar aquesta situació.

"...no todas las comunidades podrian soportarlo, pocas se beneficiarian, solo las que disponen de recursos para autofinanciarse..."

"...simplemente seria el dinero de tus propios recursos que dependiendo de donde vivas, pues ya se han terminado..."

"...supone que cada región se autoabastezca..."

En aquest sentit, s'afegeix que les Comunitats Autònomes més pobres no podrien mantenir-se en un Estat Federal.

"...yo no sé si con lo que se crea en Aragón podriamos tirar adelante..."

"...hay comunidades que por desgracia no estan capacitadas para asumir todo lo que se ha dado a Cataluña..."

Puntualment i només per part del segment d'edat més alt (55 a 69 anys) apareix la idea de que seria necessari **alterar la Constitució** per arribar al federalisme. Aquest segment està en contra de qualsevol objectiu que suposi modificar la actual Constitució, ja que de forma subjacent es manifesta una por al canvi i a les possibles conseqüències en l'Estat i la seguretat dels ciutadans, donats els mals records de l'època viscuda en la Guerra Civil.

"...cuanto menos se toque la Constitución mejor, no caigamos en modelos anteriores..."

"...que nos quedemos como estamos....más vale malo conocido que bueno por conocer..."

▪ **Arguments a favor:**

De forma puntual, apareix algun comentari que defensa la possibilitat d'arribar al federalisme, però sempre s'assenyala que abans de posar-se en marxa s'hauria d'arribar a la igualació de les diferències econòmiques que existeixen actualment. Aquesta puntualització respon a la percepció de que no totes les comunitats autònomes estan preparades per assumir aquesta situació.

"...si todos tiene el mismo grado de independencia, todos somos iguales..."

Aquells que defensen l'Estat Federal, el consideren **positiu** donat que permetria una **gestió més propera**.

"...sería bueno porque cada uno podría defender lo suyo..."

"...la gestión cuanto más cercana y más reducida mejor..."

"...obligaría a las comunidades autónomas más atrasadas a ponerse al día..."

Així mateix, alguns dels que es manifesten a favor del federalisme realitzen alguns comentaris referents a mantenir la unitat del país i del Govern.

“...podria haber una descentralización de la administración pero Gobierno uno, el central...”

B) ÀMBIT CATALUNYA

- Pel que respecta a la **valoració del model autonòmic actual** apareixen **diferències** segons l'ascendència i el lloc de residència dels participants:
 - Entre els individus d'ascendència catalana destaca la percepció de que el **model autonòmic actual no és satisfactori**.

“...no tenim ni una autonomia contenta...”

“...no només no és satisfactori per nosaltres sinó que no ho és per ningú...”

Els **motius** per justificar aquesta insatisfacció són:

- El grup de menor edat considera que **no és just per cap Comunitat Autònoma**.
- El grup de mitjana edat fa èmfasis en que proporciona un **tractament econòmic injust per Catalunya**.

Cal mencionar que els residents a Vic i Lleida d'ascendència no catalana es troben, en les seves opinions sobre l'actual model autonòmic, molt més propers als individus d'ascendència catalana que no pas als d'ascendència espanyola que viuen a Barcelona i la seva àrea metropolitana.

Destaquen entre els individus d'ascendència catalana els residents de Lleida i Vic com els que mostren postures més crítiques i radicals envers l'actual model autonòmic.

- Entre els individus d'ascendència no catalana s'observa una **actitud conformista** i, en general, **accepten el model autonòmic actual**.

"...el sistema de les autonomies funciona..."

Només alguns dels participants més grans d'ascendència espanyola assenyalen com a crítica del model actual l'alt cost que perceben suposa el manteniment d'aquest sistema.

"...les autonomies costen molt cares..."

- Predomina la percepció de que **el model autonòmic ideal no pot ser homogeni**, donat que les necessitats de cada una de les Comunitats són diferents.

"...són diferents, hi ha diferències entre elles..."

Per contra, la tendència generalitzada opta per assenyalar que lo més adequat seria **que cada Comunitat Autònoma pogués escollir el seu grau d'autonomia** en funció de les possibilitats, necessitats i els desitjos de cadascuna.

“...s'hauria d'establir un sistema en que cada autonomia tingués el nivell d'autogestió que volgués i necessités...”

“...hi ha autonomies que potser creuen que els hi va millor depenen del Govern central, doncs que segueixin igual, el que necessita més pues que l'Estat li concedeixi més...”

“...que cada autonomia fos capaç de decidir...”

En concret, per **Catalunya** es demanda **més autonomia i més competències**, ja que es percep que té més capacitat autogovern.

Finalment, s'apunta que la resta d'Espanya és contrària a atorgar més competències i grau d'autonomia a les diferents Comunitats Autònomes i per això és considera que aconseguir la instauració de l'Estat Federal a Espanya serà força difícil.

“...però no l'interessa a la resta d'Espanya...”

- Pel que fa al **federalisme** que no hi ha una idea clara envers aquest model, en part degut al desconeixement del seu funcionament.

Com a principal **argument a favor** del federalisme s'assenyala que aquest model **anivellaria les diferències** econòmiques actuals entre les comunitats autònomes i **proporcionaria més identitat a Catalunya**.

"...potser amb el federalisme s'arribaria a anivellar molta cosa..."

"...encara que cap a la resta d'Europa siguem l'Estat Espanyol, aquí seriem l'Estat català..."

El principal argument per **rebutjar** el federalisme és que **fomenta el distanciament** i que **crea diferències**.

"...en un Estat Federal tendríem a desunir-nos tots i jo crec que hem d'anar en la direcció contrària..."

"...crea diferències entre les CCAA espanyoles..."

11. ACTITUDS I VALORACIÓ EN RELACIÓ AL PROJECTE "CATALUNYA OBERTA"

11. ACTITUDS I VALORACIÓ EN RELACIÓ AL PROJECTE “CATALUNYA OBERTA”

En aquest darrer punt del informe es recullen les opinions expressades en relació al projecte “Catalunya oberta”, davant la informació facilitada al conjunt dels individus participants en les reunions.

Els monitors dels diferents grups plantejaven l'existència d'una iniciativa per donar a conèixer Catalunya a la resta d'Espanya i/o per millorar els nivells de comprensió i harmonia entre ambdues comunitats, des de la voluntat d'assolir una relació Catalunya/ Espanya cordial i propera en la que desapareixin els tòpics i els mals entesos.

L'enunciat per si sol –projecte que com objectiu te aproximar Catalunya a Espanya- ha estat suficient per estimular l'emergència de les valoracions i actituds al voltant d'aquest tema.

11.1. VALORACIÓ, ACTITUDS I OPINIONS PER PART DELS ESPANYOLS

▣ VALORACIÓ DEL PROJECTE

En general, - per la pràctica totalitat de la mostra -, el projecte rep una **valoració positiva**.

La manifestació d'aquesta valoració però reflecteix diferents graus d'entusiasme segons la proximitat dels grups –i el seu discurs anterior- a la permeabilitat a un canvi d'actitud en relació a Catalunya des de l'acceptació més o menys generosa de diferències, drets i idiosincràsia.

Un segment majoritari de la població dona **mostres sinceres d'aprovació i satisfacció** després de conèixer la iniciativa.

“Todo lo que sea un acercamiento lo veo muy bien”

“Todo lo que sea conocernos mejor unos a otros me parece perfecto”

Els eixos entorn als que gira la bondat de la idea son “conocimiento” i “acercamiento”

- En general l'explicitació del projecte genera **SORPRESA**, i determina molt sovint reconeixement i agraïment, fins i tot entre aquells més bel·ligerants amb Catalunya al llarg de la reunió.

Òbviament la reacció davant la proposta de “Catalunya oberta” no podia ser d’oposició. Hagués estat el contrari del que havien defensat.

“Creo que sería muy interesante”

“Me parece bien que tengan en cuenta la opinión de los de fuera de Catalunya”

“Es una buena idea”, “Me parece una idea estupenda”, “Me parece un buen paso”

- Malgrat tot algunes de les reaccions inicials denoten recels, i/o expressen una posició de partida més llunyana o de prevenció.

“Es un principio”

“Es una manera de empezar”

“Estupendo, pero no solo...”

- En la valoració espontània del projecte apareixen tres aspectes a destacar: l’origen de la iniciativa, l’atribució de model exportable a altres comunitats, i el seu caràcter innovador

“Ya es un punto a favor de ellos que son los que tienen la iniciativa”

“Que parta de Catalunya ya es aplaudible”

“Ojalá a los de la otra punta se les encienda también la bombilla”

“Lo deberían hacer todas las comunidades”

“Es una idea que tendrían que aprender los demás”

“...eso me vuelve a demostrar que son pioneras y más avanzadas...”

“Les interesa como emprendedores que son”

INTERPRETACIÓ JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE

L'acostament a Espanya –que incorpora el projecte- s'interpreta en la major part dels casos que es fa per necessitat, independentment del grau de voluntat real de fer-ho i sinceritat atribuïdes.

Les raons que porten als catalans a plantejar aquesta iniciativa al voltant de les problemàtiques existents amb Espanya, la seva imatge i en algun cas concret “per negoci”.

En aquest sentit les lectures que es fan a partir del projecte son:

- Catalunya / els catalans reconeixen que existeix una problemàtica amb la resta d'Espanya.
- Catalunya / els catalans volen modificar el concepte i la imatge que existeix
- Catalunya / els catalans ens volen vendre alguna cosa / volen treure profit

“...se están dando cuenta de que quieren formar parte de España”

“los catalanes son los que tienen el problema...”

“Si se está haciendo es porque es consciente el Gobierno de Catalunya de que existen asperezas”

“...la iniciativa del separatismo ha partido de ellos”

“Quieren que la gente no tenga esa imagen que tiene de ellos”

“...ellos han de buscar una solución para lavar su imagen”

“El proyecto va enfocado a que el resto de España no tenga el concepto que tienen de ellos”

“Se quieren vender para que vaya gente, eso trae dinero”

“Como ya no hay que contar con Pujol para todo, de repente ahora se quieren trabajar a los españoles”

En el primer cas genera satisfacció, en el segon comprensió i per últim recel.

RECELS I DESCONFIANCES

Tot i que, com hem vist, l'enunciat del projecte, sobre el paper, rep una bona acollida inicial, també és destacable en tots els grups de discussió un alt grau **d'escepticisme** que emergeix més o menys immediatament en funció del nivell d'animadversió.

Aquestes actituds i reaccions son sintomàtiques, i posen de nou de relleu el trasfons de la problemàtica existent.

“¿Qué sacan con mejorar su imagen?”

“Yo si soy sincera pensaría... ¿y ahora que quieren?”

“¿A qué están jugando?”

Els recels i desconfiances respecte a la bondat del projecte –aproximació de bona fe a Espanya per millorar la comprensió i l'harmonia entre comunitats mitjançant el coneixement -, giren bàsicament al voltant de dos pensaments:

- No es creïble que Catalunya/els catalans cedeixen terreny davant d'Espanya

“No me fío mucho”, “Yo no me lo creo”, “Yo quiero ver la letra pequeña”

“Yo no me fío, seguirán haciendo su labor”

“Es agradable pero no me lo acabo de creer”

- El més probable es que darrera d'aquesta iniciativa s'amaguin interessos econòmics.

“Catalunya... bueno ya estamos... de donde están sacando el dinero esta vez”

“Todo el que dé quiere recibir”

“Eso es la justificación para pedir más dinero”

“...es una propuesta política para buscar un beneficio económico”

Aquestes opinions i actituds no són unànimes i uniformes en el conjunt de la mostra però son presents en molts dels grups independentment de la ciutat, i l'edat dels participants, presentant en alguns casos la capacitat per influenciar i modificar lectures inicialment positives.

ATRIBUCIÓN DE LA INICIATIVA

L'opinió majoritària apunta a la Generalitat com entitat impulsora del projecte. En menor grau també s'especula amb que la iniciativa pogués partir del sector privat, i en altres casos aïllats l'atribució s'estén a un conjunt de institucions públiques i privades o s'imputa sense concretar als catalans en general.

El fet de que s'interpreti com una iniciativa política determina una associació molt generalitzada amb la Generalitat de Catalunya.

*“Tiene que ser algo público, de una empresa, y el primer interesado sería la Generalitat”
“Eso lo hace la Generalitat, seguro”*

L'autoría del projecte ha de respondre a un interès, i per la majoria qui el té més clar es el Govern de la Generalitat

“La Administración de allí son los primeros interesados en deshacer los puntos negros y los malentendidos”

Altres, encara que en una proporció menor, consideren que és possible que el motor d'aquesta acció sigui alguna empresa o grup d'empreses en base a motivacions econòmiques

“...una empresa que haya notado el rechazo de España hacia Catalunya y que quiere abrirse porque le interese económicamente”

“Si la gente quiere conocer Catalunya, los hoteles son los primeros que se van a beneficiar”

A aquesta atribució s'arriba també per exclusió de la Generalitat a la que no veuen cedir en una posició entesa com tancada i poc donada a les concessions.

“Me sorprendería que partiera del gobierno de allá porque ellos lo tienen muy claro, y no tienen problemas. Por eso me imagino que será algo privado que quiere vender al resto de España algo típico de allí”

- Sembla també coherent pensar que el projecte respongui a una acció conjunta de tots els sectors, fins i tot dels catalans en general, i si més no resultaria un escenari desitjable

“...todas las instituciones fuertes de Catalunya, desde la banca a la Generalitat”

“A todo el mundo le interesa”

“Todo el mundo debería sumarse a esta iniciativa”

▣ ACTUACIONS

En base a l'exposició del projecte "Catalunya oberta" i els objectius que persegueix, es va demanar als diferents grups de participants que donessin la seva opinió sobre les coses que s'haurien de fer, per part dels promotors, o fins i tot el que estarien disposats a fer ells mateixos per assolir els objectius proposats.

Les demandes, condicions i idees sobre accions concretes conformen un discurs que reflecteix els àmbits de permeabilitat que ofereix el propi projecte

- "Catalunya oberta" rebrà una acceptació superior en la mesura que observi aquests aspectes:

- Projecti un tarannà que **no** sigui interpretat com prepotent
- Informi sobre la realitat
- Doni el màxim protagonisme a les persones
- Que comporti actituds i gestos que revelin la voluntat d'aproximació

- "Ir con humildad"

Amb aquesta frase sintetitzem una demanda molt estesa en el conjunt de la mostra. La demanda –en ocasions en to condicional- es reproduïx en tots els grups d'edat i a àmbits geogràfics diferents.

Implica un canvi d'actitud respecte a la posició de prepotència que se li atorga a Catalunya. Volen percebre que es projecta una imatge més planera, menys triomfalista i gens creguda.

“Ser más humildes”

“Ha de ser un acercamiento llano... humilde”

Davant el clixé d'una Catalunya superior, rica, i tendint a exaltar els seus aspectes positius i les seves consecucions, l'exigència d'humilitat suposa a l'hora la necessitat de reconèixer i dir que no tot és magnífic a Catalunya, i que la seva realitat també incorpora aspectes negatius, dèficits i problemes que la situarien per sota d'altres comunitats de la resta d'Espanya.

“Ir con humildad... mostrar Catalunya como lo que es... lo bueno y lo malo, y no sólo la primera en todo. No sólo Visca Catalunya... la cara y la cruz”

▪ **Informació de la realitat**

La campanya hauria de contribuir al coneixement de la realitat, sense magnificar res i a l'hora contribuint a combatre els tòpics existents.

La demanda de informació es molt rellevant com font bàsica de coneixement de la realitat.

“Sobre todo informar”, “Conocer un poco todo...”

“Si quieres acercarte al resto de comunidades tampoco puedes decir: BCN es estupenda!!”

“Interesa conocer la realidad”

“Debe de ser una campaña que destruya los tópicos”

- **Protagonisme de les persones**

Per molts, l'acostament de Catalunya a Espanya s'hauria de produir entre les persones. És en aquest pla a on es percep una permeabilitat més alta. La dimensió humana i social modifica les actituds i predisposa molt més positivament.

Les resistències i prevencions davant l'apropament son molt menors, o fins i tot desapareixen quan es plantegen escenaris de coneixement i relació personal.

Gairebé ningú desitja el conflicte amb els ciutadans de Catalunya, i en general es mostra una actitud favorable a l'entesa no tant sols a nivell individual, sinó també col·lectiu.

Això es tradueix en demandes a nivell de campanya que focalitzen la seva atenció en les persones.

“No tendría que ser tanto conocer Catalunya, sino mostrar que la gente es la misma”

“La campaña no debería decir conoce Barcelona, sino conoce la gente”

“Mostrar que la gente de Catalunya no son marcianos”, “...la gente es igual”

“Conocer la cultura de la gente, conocer al pueblo”

Aquesta posició es present de manera molt més significativa entre els segments d'edat més joves.

- **Actituds i gestos**

La iniciativa exigeix per part d'alguns, més radicals o alineats en corrents d'opinió més escèptiques, demostrar amb els comportaments que el que es diu i es pretén es realment cert. La majoria de les demandes que es formulen representen subsanacions de greuges, o reivindicacions des de l'òptica d'una Catalunya més espanyola, menys discriminant i amb una entitat més propera al comú d'Espanya.

En general, les demandes s'orienten a la classe política i les institucions públiques de Catalunya.

“Que empiecen por no recortar las libertades dentro de su propia casa”

“...deberían mostrar Catalunya pero como integrada en España”

“...que allí se puede hablar castellano”

“... y dar a entender que si vamos a vivir allí vamos a encontrar un colegio en castellano, y que en la administración también...es decir que estas barreras que nos molestan al resto de los españoles van a dejar de existir”

“... que veamos que desean compartir”

“Políticas menos agresivas”

“Decir que somos todos españoles”

“En qué grado están dispuestos a colaborar con las demás regiones, empezando por la nuestra.”

A nivell **d'actuacions concretes** la producció és òbviament molt pobre, però del conjunt d'idees i suggeriments hi ha algunes que són expressives d'una sincera voluntat d'encontre i que si més no conviden a aprofundir en la conveniència i viabilitat de les mateixes.

- **Comunicació**

- La **informació mitjançant la premsa** i la TV es configura com l'actuació més necessària i adequada per la majoria de la mostra.
- La **publicitat** s'esmenta quasi per obligació davant l'absència d'altres respostes.

En tot cas cal reproduir el dit respecte al seu enfoc, i al màxim protagonisme de les persones.

- Aïlladament es parla també de RRPP, pel·lícules, etc.

- **Relació**

És destacable el gran nombre d'intervencions relatives a actuacions que afavoreixin la relació interpersonal i el coneixement entre els individus com a fórmula per a millorar la comprensió i harmonia entre comunitats. En tots els casos, el que es proposa són recursos per fer possible el contacte i comunicació entre persones.

Tant els joves –especialment- com la mitjana edat es manifesten partidaris de promoure i facilitar la visita a Catalunya –o intercanvi- sobretot de nens i joves.

*“Que la gente vaya allí y hacer lo que hemos hecho nosotros hablar... intentar limar las diferencias”
(joves)
“Precios asequibles para que pueda ir la gente... para los estudiantes... a través de las universidades”
“Favorecer los campamentos de verano y los intercambios”
“...con excursiones para que lleven a los niños y los conozcan”
“Becas para estudiantes”*

Considerem molt important l'actitud oberta de molts joves, i la no menys destacable posició d'un bon nombre d'adults pensant en els seus fills com nexes de relació amb Catalunya i els catalans.

L'interès per conèixer Catalunya per part d'aquells que encara no l'han visitat és relatiu. Per una banda ningú nega, davant la proposta del monitor de la reunió, que li agradaria conèixer Catalunya, però aquesta afirmació en quasi cap cas vol deixar traslluir un interès excessiu, ni exclusió, ni una distinció, ni reconeixement de jerarquia per damunt de qualsevol altre territori.

*“Si, pero no como Catalunya en si, si como otra comunidad”
“Me interesa conocer toda España...es un sitio como otro cualquiera”
“Si, pero no más que otra región de España”
“No tengo ningún interés por Catalunya por encima de las otras comunidades”
“...como no, todos los sitios interesa conocerlos y disfrutar de ellos”*

De nou l'edat és una variable determinant pel que fa a l'actitud envers aquest tema. A més jove més interès.

Les qüestions que interessa conèixer de Catalunya giren al voltant de la gent, els seus costums, la seva forma de vida, la cultura, la gastronomia, etc.

□ REFLEXIONS

El propi curs de la reunió i la presentació del projecte en brut i la seva intencionalitat, facilita la reflexió sobre la pròpia posició de partida: actitud crítica, manca d'empatia i greuges en relació a Catalunya i els catalans.

La iniciativa d'aproximació –entesa com de bona fe- i l'objectiu de millorar la imatge i la relació existent, per tal de reconduir una situació de “conflicte” no desitjada ni desitjable, modifica actituds i afavoreix la reinterpretació sobre tòpics i opinions d'un nombre significatiu d'assistents a les reunions.

Les reflexions s'orienten en tres direccions:

- Reconsideració de les “veritats” sostingudes, a partir de la revisió, qüestionament de les fonts i vehicles mitjançant les que s'ha configurat la seva imatge de Catalunya.
- Reducció de la problemàtica/conflicte a algun tema concret, segregant-lo de la crítica global
- Reafirmació de les posicions de partida

Aquestes tres línies de pensament es corresponen a diferents graus de predisposició i voluntat per establir unes bones relacions amb Catalunya.

- En la primera de les posicions, secundada molt àmpliament per una part significativa dels més joves, i en menor mesura dels adults, s'adopta una actitud positiva davant el projecte, sobretot quan s'apel·la a les relacions personals amb els catalans.

“Acabamos de ver que estamos todos desinformados, nadie nos había hablado” (referit a finançament)

“Nosotros sabemos lo que nos dicen, lo que hemos leído y posiblemente lo que hemos visto”

“Yo creo que todos nosotros hemos estado muy influenciados por los medios de comunicación en general”

“Yo creo que necesitamos hablar con catalanes de tu a tu y que nos dieran su opinión al respecto, y no simplemente porque tengas ahí las visión de la TV”

“Quizás también estamos predispuestos a que si dicen los catalanes algo en catalán para toda España nos siente mal...”

“Si tienen derecho a más es lógico que reclamen más”

“A lo mejor creemos que los catalanes se lo llevan todo y resulta que si te enseñan números salen perdiendo”

“Igual son buenos y todo, y nosotros hemos pensado que no...”

- Entre un bon nombre d'assistents a les reunions, l'oposició a Catalunya i lo català es matitza molt, reduint-t'ho a un aspecte concret que actua com justificació d'un discurs crític anterior molt més extens. Aquesta posició posa de manifest la predisposició a l'acostament sense renunciar del tot a les seves creences.

“El único conflicto con la comunidad valenciana es por el tema lingüístico”

“Yo creo que piensan de la misma manera, que tampoco son distintos... lo que diferencia es qué ventajas tienes tu y que ventajas tengo yo...”

“Si estuvieramos parejos –a nivel económico- todo lo demás nos daría igual”

“Fallan sólo en una cosa... que a los niños allí les enseñan sólo catalán”

Una minoria no modifica el seu discurs, malgrat conèixer la voluntat integradora i d'acostament de comunitats que incorpora el projecte presentat. Es manté una postura intransigent i rígida –carregada de desconfiança i rancúnia- que fa preveure corrents d'opinió desqualificadores i actituds de contestació a la campanya quan aquesta es dugui a terme.

“Si esto nos va a costar dinero al resto de los españoles y los beneficiados van a ser los catalanes que lo paguen ellos... no estoy dispuesta a que parte de mi dinero vaya para mejorar la imagen de los catalanes”

“Ahora mismo lo tienen un poco crudo”

En qualsevol cas, cal afirmar que el coneixement d'una iniciativa per part dels catalans per millorar el clima de la relació amb la resta dels espanyols no només rep una bona acollida, sino que permet revisar les percepcions existents, la justificació de les mateixes i plantejar-se en alguns casos la reciprocitat en les intencions i en l'acció

“Todos debemos cambiar”

“Una cosa es la sana rivalidad y otra el caer mal, por caer mal”

11.2. VALORACIÓ, ACTITUDS I OPINIONS PER PART DELS CATALANS

VALORACIÓ DEL PROJECTE

- El conjunt de les reunions portades a terme a Catalunya **valora positivament** el projecte “Catalunya oberta”, independentment de l’edat, la ciutat i l’ascendència dels participants.

“...a mi em sembla molt bé...”

“...l’intercanvi d’informació sempre és positiu...”

S’incideix en que és necessari **canviar la situació de desconfiança** actual que existeix entre La majoria dels entrevistats afirma que és **desitjable l’assoliment d’unes bones relacions** entre Catalunya i catalans i espanyols i **arribar a una comprensió i harmonia** entre els uns i els altres.

“...el lògic seria que tot català i tot castellà estigués interessat en conèixer els altres i en conèixer-nos millor...”

Únicament un participant adult de Lleida assegura que per ell no és desitjable un major enteniment i una millora de les relacions entre Catalunya i Espanya.

“...això és una fal·làcia. La comprensió no existeix entre estats quan un depèn de l’altre. Quan et comprenen ja t’han guanyat...”

En general, es remarca que la millor manera d'eliminar les situacions de conflicte i antipatia entre espanyols i catalans és **potenciar un major coneixement** entre els dos territoris, que, com a conseqüència comportarà una **major entesa** entre tots.

“...s’ha de conèixer la gent, la cultura, els diferents caràcters...”

Principalment a les reunions de gent jove és on es fa més incidència en l'**interès per conèixer més** la resta d'Espanya. Es remarca que l'apropament que es pot derivar del projecte proposat és una bona manera **d'eliminar els tòpics existents** d'uns i altres, i que condicionen molt negativament l'actitud que s'adopta entre espanyols i catalans.

“...s’han d’eliminar els tòpics...”

“...és maco que hagin diferències però no tòpics...”

“...aquí a Espanya es pensen que som molt agarrats i tampoc és això...”

En aquest sentit, és necessari assenyalar que a una reunió d'adults d'ascendència catalana de Barcelona es remarca que els catalans tenen un major coneixement d'Espanya, i no al revés. Segons alguns participants, el caràcter viatger dels catalans ha fet que la majoria hagi estat ja a molts punts d'Espanya. La situació contrària no és dona al mateix nivell entre els espanyols.

“...jo crec que Espanya té més desconeixement de Catalunya i nosaltres ens movem molt...”

“...els catalans sempre hem viatjat molt...”

També es fa especial incidència en la influència de la televisió espanyola, que proporciona un major coneixement del que passa a la resta d'Espanya.

"...també hi ha la televisió. Nosaltres tenim molts canals de fora de Catalunya i sabem què passa a fora però ells no tenen cap canal per saber què passa aquí..."

RECELS I DESCONFIANCES

- Malgrat l'entusiasme general mostrat a la majoria de reunions, apareixen en alguns casos **actituds pessimistes i de desconfiança** envers el **possibles resultats** d'aquest intent d'apropament per part de Catalunya cap a la resta d'Espanya.

No obstant la bona voluntat expressada, en algunes reunions es remarca la **dificultat** que suposa portar a terme amb **èxit** el projecte esmentat.

"...ja s'ha fet un projecte d'aquests i no ha servit..."

"...hi ha coses que no ens les traurem mai de sobre..."

En aquest sentit, s'assenyala que l'**eliminació de la imatge negativa** que es té dels catalans a la resta d'Espanya és un **procés llarg i complicat**, impossible de garantir amb un projecte d'aquestes característiques.

"...jo crec que serà molt difícil que la resta d'Espanya canviï la seva opinió sobre Catalunya..."

ATRIBUCIÓ DEL PROJECTE

- A les reunions de joves d'ascendència catalana s'atribueixen el projecte a una **iniciativa de la Generalitat**.

“...això és de la Generalitat, seria lo lògic i positiu...”

Quan el moderador confirma aquest fet, es percep com a **molt positiu i lògic**, ja que es considera que una de les **funcions de la Generalitat és transmetre una imatge real i positiva de Catalunya**.

“...una de les seves funcions és que, en vista de que Catalunya no es comprèn bé a Espanya pues és anar i explicar...”

- En el cas d'una reunió de gent gran d'ascendència no catalana de Lleida es discuteix l'atribució del projecte entre el **sector públic i el sector privat català**.

“...això que és, políticament ?...”

“...jo ho veig més una iniciativa del sector econòmic...”

- Una de les participants va una mica més lluny atribuint el projecte al **Govern Central** espanyol.

“...yo creo que es el Aznar el interesado...”

En qualsevol cas, un altre dels participants argumenta que tant la Generalitat com el Govern Central poden tenir interès en un projecte d'aquestes característiques

"...tant al Pujol com a l'Aznar perquè ara estem a la Unió Europea i qui sap si a la llarga no tindrem un president europeu que serà socialista, i necessiten recolzament mutu..."

ACTUACIONS

- Respecte a les **possibles actuacions** que es poden dur a terme per millorar l'harmonia entre catalans i espanyols, les propostes que s'han fet a les diverses reunions han sigut moltes i **molt variades**. La majoria de les mateixes van dirigides a **fomentar el coneixement entre ambdós territoris**, fent un major èmfasi en mostrar Catalunya a la resta d' Espanya.
- Varis participants creuen que una actuació molt positiva seria la **promoció d'intercanvis entre estudiants** d'ambdós territoris per augmentar el coneixement existent que es té d'un i altre país.

"...habría que proponer intercambios entre los chavales de aquí y los de fuera porque por propia experiencia creo que es una buena forma de eliminar prejuicios..."

"...afavorir intercanvis i cursets d'estiu entre escoles i universitats de tota Espanya..."

En aquest sentit, alguns participants d'ascendència no catalana opinen que és molt important una **major flexibilitat a les universitats catalanes** en quant a la docència en **català**, impedint que aquest fet suposi una barrera per a la vinguda d'estudiants d'altres autonomies del territori espanyol.

"...si a les universitats d'aquí les classes es continuen donant només en català, la gent de fora no podrà venir aquí..."

"...hay que abrir la universidad al resto de España dejando de lado el catalán para que vengan estudiantes de fuera y conozcan Catalunya..."

És per això que consideren bàsic mostrar una Catalunya bilingüe, per evitar el fre que implica l'idioma per l'apropament entre catalans i espanyols.

"...sobre todo que se vea que la gente habla los dos idiomas..."

"...que salgan niños hablando entre ellos en castellano y en catalán..."

- Així mateix es menciona l'**intercanvi d'idees i costums** entre catalans i espanyols per assolir una major comprensió dels mateixos.

"...jo crec que quant més intercanvi hi hagi doncs millor. Perquè les vegades que he anat a Andalusia, com que hi ha molt intercanvi de gent entre Andalusia i Catalunya, parlant amb la gent m'he adonat que Andalusia no està tan retardada com ens pensem i ells s'han adonat que els catalans no som tan cabrons com diuen..."

- També s'incideix en la necessitat de dur a terme **campanyes publicitàries** intenses a la **premsa** i la **televisió** de la resta d'Espanya mostrant les possibilitats que ofereix **Catalunya com a destí turístic**. Es considera que fomentar el turisme català és una acció molt vàlida per facilitar l'apropament entre ambdós territoris.

"...com un anunci d'aquests que fan a la tele d'Andalusia i altres llocs..."

"...habría que hacer campañas de publicidad tipo ¡venga usted a Murcia! Y enseñar imágenes..."

- Altres accions que es proposen de forma puntual són realitzar obres de teatre **d'autors catalans** a la resta d'Espanya i organitzar **conferències** de catalans il·lustres que parlin a la resta del territori espanyol **sobre la realitat catalana**.
- D'altra banda, a algunes reunions es proposen accions relacionades amb un necessari **canvi en l'actuació dels polítics** d'ambdós territoris.
 - Els adults d'ascendència catalana incideixen en la necessitat d'un **canvi de l'actitud** dels polítics tant catalans com espanyols. Es remarca que s'han **d'eliminar els enfrontaments electoralistes** que influeixen molt negativament en el posicionament dels ciutadans d'ambdós.

"...hauria de ser més a nivell de pacte polític: no entrar per exemple en coses com l'anticatalanisme. Que els polítics deixin de fer demagògia..."

“...la gente es muy influenciable y puede tener una opinión negativa de Catalunya por lo que dicen los políticos...”

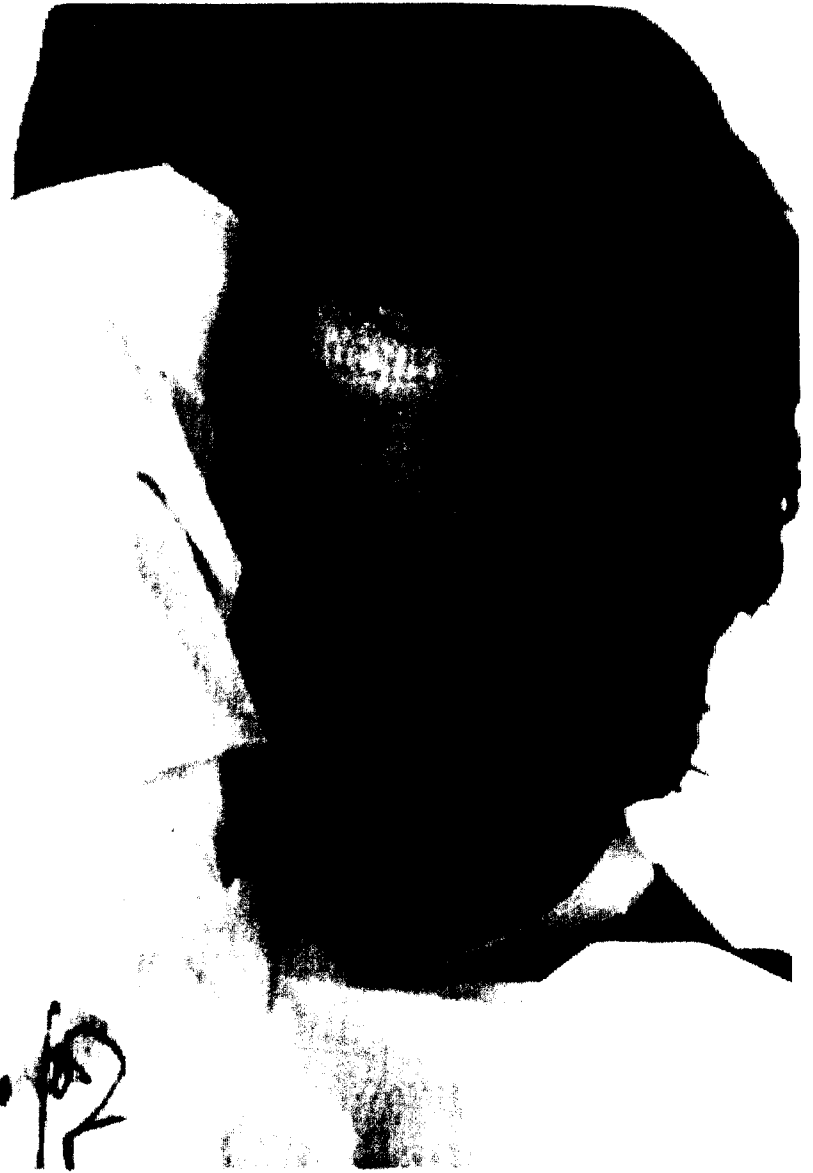
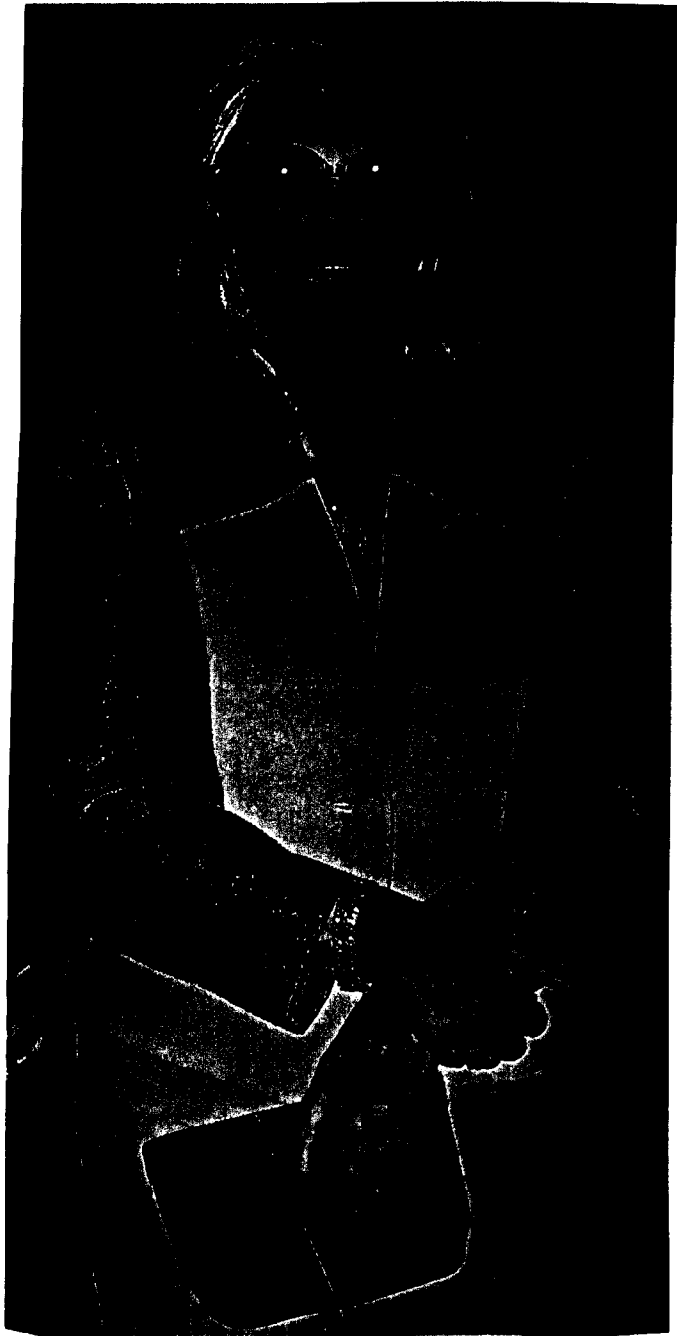
- Els participants d'edat més avançada no catalans insisteixen les implicacions negatives que tenen les postures sectàries i radicals d'alguns polítics nacionalistes catalans, que provoquen una mala imatge de Catalunya a fora d'Espanya. Es proposa un canvi de mentalitat cap a **posicions més flexibles i obertes** per afavorir el missatge d'apropament que implica el projecte “Catalunya oberta”.

“...son los catalanes cerrados y los políticos los que deben cambiar la mentalidad para que haya entendimiento, para que el mensaje de armonía sea escuchado. Pero si se aferran a las 4 ideas fijas que tienen no servirá de nada...”

VI. ANNEX: Bateria d'imatges

BATERIA DE PERSONATGES REPRESENTATIUS D'ESPANYA

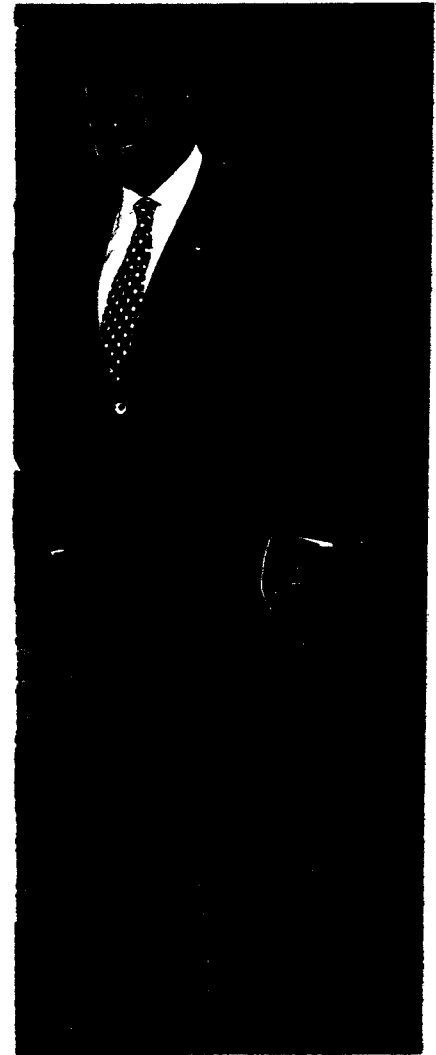

BATERIA DE PERSONATGES REPRESENTATIUS DE CATALUNYA

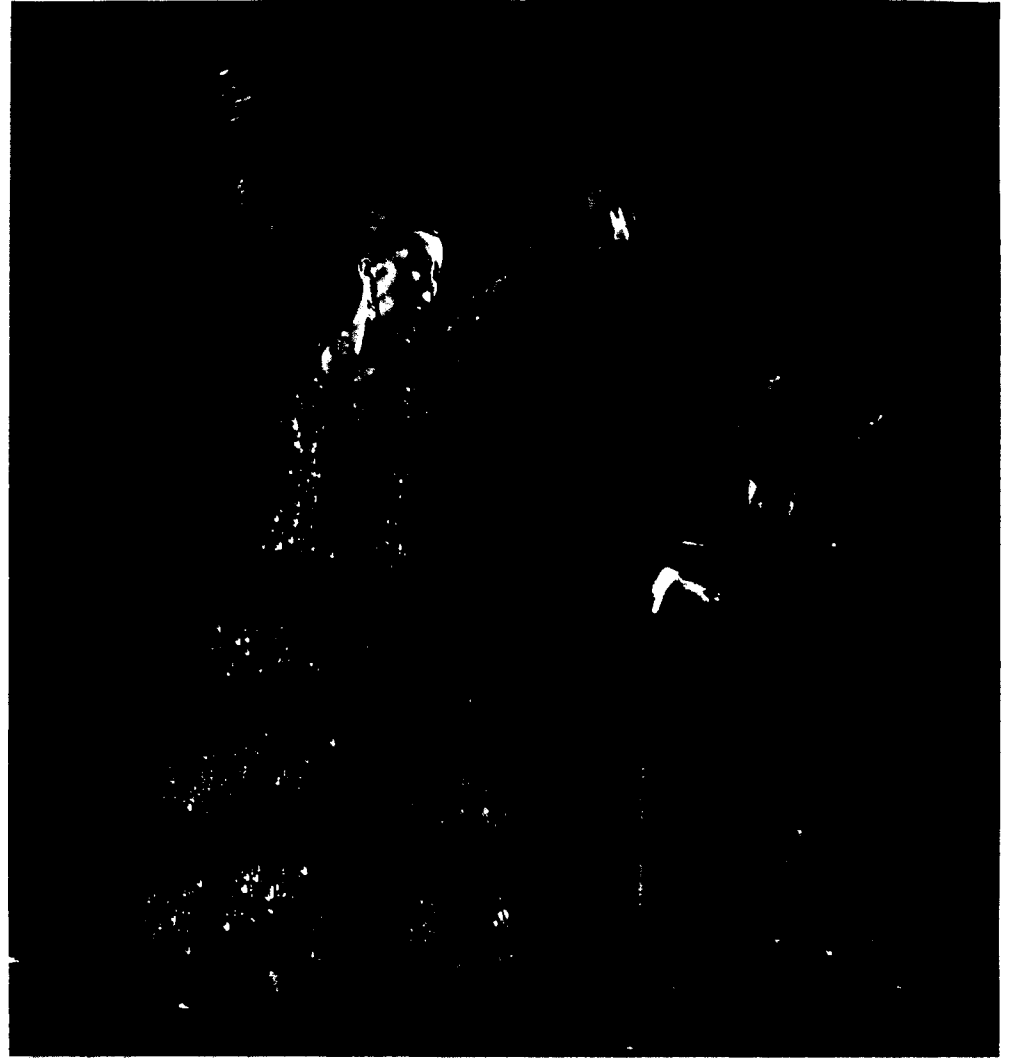
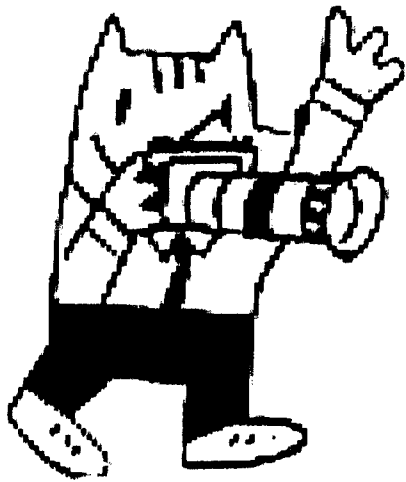

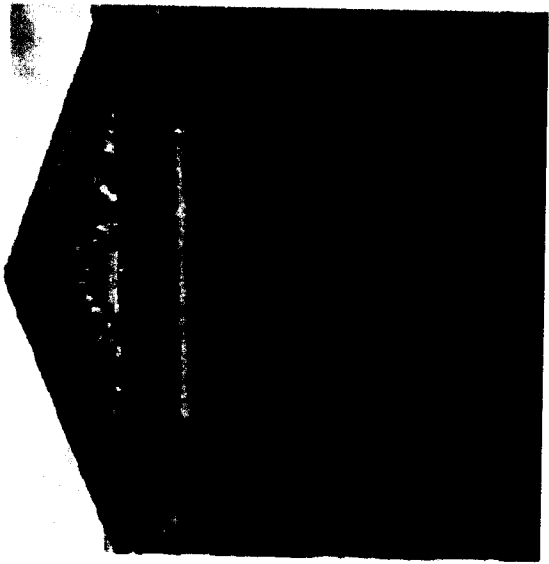

BATERIA DE SÍMBOLS REPRESENTATIUS D'ESPANYA

BATERIA DE SÍMBOLS REPRESENTATIUS DE CATALUNYA

